

Інформаційно-аналітичні матеріали
з питання парламентських слухань на тему: "Шляхи розвитку фізичної
культури і спорту в умовах децентралізації влади"

*(лист Комітету з питань сім'ї, молодіжної політики, спорту та туризму
Верховної Ради України від 05.02.2016 № 04-33/03-145 до постанови
Верховної Ради України від 2 лютого 2016 року № 969-VIII "Про проведення
парламентських слухань на тему: "Шляхи розвитку фізичної культури і
спорту в умовах децентралізації влади")*

Світовий досвід засвідчує, що оптимальна рухова активність упродовж усього життя кожної людини — найефективніший засіб профілактики захворювань та зміцнення здоров'я.

Впровадження нової ідеології - ідеології пріоритетності в суспільній свідомості здорового способу життя, занять фізичною культурою як основних засад здоров'я і довголіття – невідкладне завдання державної політики в Україні.

Загальний рівень здоров'я населення - це питання розвитку країни, її повнокровного існування, питання її національної безпеки.

Водночас, погіршення соціального становища громадян України, погіршення умов праці, навчання, відпочинку, стану оточуючого середовища, збільшення надмірних стресових навантажень, у тому числі відсутність сталих традицій та мотивації щодо фізичного виховання і масового спорту як важливого фактора фізичного та соціального благополуччя, стало наслідком того, що лише 3% населення віком від 16 до 74 років мають достатній рівень оздоровчої рухової активності (не менше 4-5 занять на тиждень тривалістю одного заняття не менше 30 хвилин).

Скорочується кількість населення, знижується середня тривалість життя, Україна одна серед країн-лідерів за кількістю споживання алкоголю та кількістю курців, загрозливих масштабів набула гіподинамія серед дітей та підлітків. При цьому знижується загальний рівень заняття населення фізичною культурою та спортом. Так, якщо у 1990 році в Україні фізичною культурою та спортом займалися 11 мільйонів людей, що становило тоді 21,2% населення, то у 2015 році охоплено заняттями фізичною культурою і спортом 12,1% (в економічно розвинених країнах цей показник становить 40-60%).

Рівень здоров'я людей безпосередньо пов'язаний з рівнем заняття населенням фізичною культурою та спортом. На жаль, в останні роки у засобах масової інформації, в рекламі не превалюють цінності здорового способу життя, а здоров'я не є складовою успішності людини.

Звертаючи увагу на середній показник залучення населення до занять фізичною культурою та спортом по країні (12,1%) задовільний стан справ щодо здійснення цієї діяльності спостерігається в Одеській (23,8%), Дніпропетровській (20,4%), Львівській (17,4%), Вінницькій (15,3%) та Івано-Франківській (15,1%) областях. В той же час, незадовільно ця робота

виконується в Луганській області (2,3%), м. Києві (6,3%), Донецькій (7,1%), Тернопільській (7,9%) та Кіровоградській (8,2%) областях.

Вітчизняний і зарубіжний досвід показує, що ефективність засобів фізичної культури і спорту в профілактичній діяльності щодо зміцнення здоров'я, підтримці високої працездатності, в боротьбі з наркоманією, алкоголізмом, курінням і правопорушеннями, особливо серед молоді, виключно висока.

Невід'ємною частиною масового спорту є дитячо-юнацький спорт, що завдяки розвинутої мережі дитячо-юнацьких спортивних шкіл забезпечує розвиток здібностей вихованців в обраному виді спорту, створює необхідні умови для гармонійного виховання, фізичного розвитку, повноцінного оздоровлення, змістовного відпочинку і дозвілля дітей та молоді, самореалізації, набуття навичок здорового способу життя, підготовки спортсменів для резервного спорту.

Саме у дитячо-юнацьких спортивних школах є можливість створювати найбільш доступні та оптимальні умови для масового і ефективного залучення підростаючого покоління до активного способу життя, організації змістовного дозвілля, профілактики захворювань дітей і молоді, гармонійного розвитку та максимальної реалізації їхніх здібностей, формування почуття гордості за свою країну, підвищення авторитету держави у світовому співтоваристві.

Станом на сьогодні в Україні функціонує 1369 дитячо-юнацьких спортивних шкіл різної форми власності та підпорядкування, що на 73 спортивні школи менше у порівнянні з минулим роком.

Навчально-тренувальний процес у спортивних школах забезпечують 18,7 тисячі тренерів-викладачів, з них 11,5 тис. (61,3%) – штатні працівники. У порівнянні з минулим роком кількість тренерів-викладачів зменшилась на 1056 осіб, у тому числі на 435 штатних.

Протягом року за погодженням з Мінмолодьспортом оптимізовано 30 спортивних шкіл (відповідно до підпункту 2 пункту 2 постанови Кабінету Міністрів України від 31 березня 2015 року № 254 "Про затвердження Порядку та умов надання в 2015 році субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на часткове фінансування дитячо-юнацьких спортивних шкіл, які до 2015 року отримували підтримку з Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності"), 9 спортивних шкіл через відсутність фінансування закрито, 34 спортивних школи тимчасово призупинили свою діяльність, але існують юридично. Вихованці та тренерський склад переведені в інші спортивні школи.

Головною причиною такого зменшення загальної чисельності цих спортивних закладів стало внесення відповідних змін до законодавства, виключення видатків на їх фінансування за рахунок коштів Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності. Таким чином, 320 дитячо-юнацьким спортивним школам було виділено 100 млн. грн. державної субвенції, які отримали її у повному обсязі. Це спортивні школи

ФСТ "Україна" – 120 шкіл; ФСТ "Колос" – 74 школи; ФСТ "Спартак" – 57 шкіл; ФСТ "Динамо" – 15 шкіл; інші – 54 школи.

За попередніми даними у минулому році на утримання спортивних шкіл з урахуванням бюджетів усіх рівнів, державної субвенції, інших джерел фінансування витрачено понад 1,5 мільярда гривень.

В умовах спрямування діяльності Уряду на децентралізацію та відповідно до Бюджетного кодексу України починаючи з 2016 року основним джерелом фінансування дитячо-юнацьких спортивних шкіл є кошти місцевих бюджетів та позабюджетних коштів.

Світовий досвід свідчить про тісний взаємозв'язок масовості спорту і рівня досягнень спортсменів вищої кваліфікації.

Тобто спортивні результати, що демонструють провідні спортсмени, особливо в популярних видах спорту, служать ефективним засобом популяризації активних занять фізичною культурою і спортом серед широких верств населення.

Завдяки цьому у практику спортивної діяльності залучаються все більше учасників і відповідно зростають шанси на виявлення серед них нових талановитих спортсменів, які у перспективі зможуть підвищити свої спортивні досягнення.

Таким чином, прогрес кожного виду спорту, поряд з іншими аспектами, базується на нерозривному зв'язку усіх сторін спортивного руху.

Що стосується спортивної діяльності, то в умовах жорстокої конкуренції з боку провідних спортивних держав світу спортсмени України складають гідну конкуренцію країнам-лідерам.

Розвиток спорту вищих досягнень забезпечують національні збірні команди та суб'єкти сфери фізичної культури і спорту, зокрема центри олімпійської підготовки, школи вищої спортивної майстерності, спортивні клуби

В Україні всіма видами спорту займається 1,0 млн. осіб, з них майже 750,0 тис. осіб займається олімпійськими видами спорту, 253,0 тис. осіб – неолімпійськими видами спорту, 14,3 тис. осіб – видами спорту інвалідів з ураженнями опорно-рухового апарату, вадами зору, слуху та розумового і фізичного розвитку та працює понад 33,5 тис. тренерів.

У 2015 році в Україні працювало 34 школи вищої спортивної майстерності, з яких 2 – державних, 3 школи центральних рад фізкультурно-спортивних товариств "Україна", "Спартак" та "Колос" і 28 – віднесені до сфери управління структурних підрозділів з фізичної культури та спорту місцевих органів виконавчої влади і органів місцевого самоврядування.

Навчально-тренувальний процес забезпечують 878 досвідчених тренерів-викладачів, з яких 473 – штатні.

На утримання шкіл вищої спортивної майстерності з урахуванням бюджетів усіх рівнів, інших джерел фінансування витрачено понад 164,6 млн. гривень.

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 08.12.2010 № 1115 в Україні створені штатні спортивні команди резервного спорту з олімпійських видів спорту в 6 областях.

В Україні працює 7 центрів олімпійської підготовки, з яких 1 – державний, 6 центрів віднесено до сфери управління структурних підрозділів з фізичної культури та спорту місцевих органів виконавчої влади і органів місцевого самоврядування.

Тренувальний процес забезпечують 83 тренери, з яких 29 – штатні.

На проведення навчально-тренувальних зборів у 2015 році було витрачено майже 10,2 млн. гривень.

Протягом 2015 року спортсмени національної збірної команди України з олімпійських видів спорту взяли участь у 621 міжнародному змаганні, з них на 111 офіційних міжнародних змаганнях (I Європейських іграх, 42 чемпіонатах світу, 55 чемпіонатах Європи, 13 Кубках світу і Європи) вибороли 440 нагород – 111 золотих, 134 срібних, 195 бронзових.

З початку 2016 року спортсмени національної збірної команди України з олімпійських видів спорту взяли участь у 64 міжнародних змаганнях, з них на трьох офіційних міжнародних змаганнях (2 чемпіонати світу, чемпіонат Європи) українські спортсмени вибороли 12 нагород, у тому числі 4 золотих, 3 срібні та 5 бронзових.

На міжнародних змаганнях здобуто 108 ліцензій на участь у літніх Олімпійських іграх 2016 року у м. Ріо-де-Жанейро.

Для концентрації наявних ресурсів у країні затверджений список спортсменів, які включені до числа кандидатів на участь у XXXI літніх Олімпійських іграх у м. Ріо-де-Жанейро на 2016 рік у кількості 525 осіб з 27 видів спорту, у тому числі елітна група у кількості 119 осіб з 19 виду спорту, а саме боксу, боротьби вільної та греко-римської, важкої атлетики, велоспорту, веслування академічного та на байдарках і каное, гімнастики спортивної та художньої, дзюдо, легкої атлетики, плавання, плавання синхронного, стрибків у воду, стрільби з лука та з кульової, сучасного п'ятиборства, триатлону, фехтування, в яких традиційно спортсмени України мають відповідні спортивні досягнення і здатні конкурувати на Олімпійських іграх.

Протягом 2015 року збірні команди України з неолімпійських видів спорту взяли участь у 221 міжнародному змаганні та вибороли 1754 нагороди (678 золотих, 509 срібних, 567 бронзових).

З початку 2016 року збірні команди України з неолімпійських видів спорту взяли участь у 15 міжнародних змаганнях, на яких вибороли 17 нагород: 7 золотих, 4 срібних, 6 бронзових.

Протягом 2015 року паралімпійці взяли участь у зимових Дефлімпійських іграх, 24 чемпіонатах світу, 18 чемпіонатах Європи, 13 Кубках світу, 22 міжнародних змаганнях. Всього здобуто 625 медалей: 208 золотих, 196 срібних, 221 бронзову.

Враховуючи результати виступів українських спортсменів з інвалідністю на міжнародних змаганнях очікується здобуття 151 ліцензії (203 спортсмена) на участь у XV літніх Паралімпійських іграх 2016 року.

На сьогодні вже завойовано 65 ліцензій (99 спортсменів).

За період незалежності України за багатьох соціально-економічних чинників напрацьована десятиліттями система фізкультурної роботи з населенням зазнала значних втрат і за кількістю спеціалістів, які мають відповідні знання, і з матеріально-технічного забезпечення та стану об'єктів фізкультурно-спортивного спрямування.

У сучасній Україні функції забезпечення населення фізкультурно-оздоровчими та спортивно-масовими послугами виконують центри фізичного здоров'я населення "Спорт для всіх".

Основною метою їх діяльності є створення сприятливих умов для реалізації права громадян на заняття фізичною культурою, задоволення потреб населення у фізкультурно-спортивних послугах за місцем проживання та відпочинку, а також пропаганда здорового способу життя і впровадження відповідних принципів та ідеалів.

На сьогодні мережа центрів налічує 224 центри, з яких: 1 – всеукраїнський, 23 - обласних, 128 - міських, 4 - районних у містах, 46 - районних та 23 – селищних.

Протягом 2015 року Всеукраїнським центром фізичного здоров'я населення "Спорт для всіх" проведено 23 фізкультурно-оздоровчі та спортивно-масові заходи: "Ти зможеш, якщо зміг я!", "Спортивна зима", "Здорова нація – сильна Україна", "Мама, тато, я – спортивна сім'я", "Червона картка", захід з дворового футболу, "Козацькі розваги", "Веселі старти", "Всесвітній біг заради гармонії в Україні", захід з нагоди відзначення Дня Європи в Україні, спортивно-масові заходи для молоді "Здорова молодь – здорова нація", Всеукраїнський спортивно-масовий фестиваль "TAFISA Змагання міст", масові спортивні заходи "Спорт для всіх у парках і скверах", "Молодь України за здоровий спосіб життя – Молодь Фест", захід до Дня Незалежності України, захід з нагоди святкування Дня фізичної культури і спорту, соціальний проект "HELP SPORT", масові спортивні заходи "ВелоУкраїна", масові спортивні заходи "Спорт для всіх – радість життя" з нагоди Міжнародного дня людей похилого віку, захід "TAFISA Всеукраїнський день ходьби" з нагоди Всесвітнього дня ходьби, «Здорова людина – здорова країна», Всеукраїнський фестиваль з нагоди Дня української армії, Спортивне свято "Спортивне сузір'я – 2015".

Центри фізичного здоров'я населення "Спорт для всіх" - це єдині в Україні структури, що забезпечують реалізацію державної політики у сфері фізичної культури безпосередньо на місцях і провадять пропагандистську діяльність серед всіх верств населення щодо ведення здорового і активного способу життя. Але ця діяльність здійснюється в реаліях майже мінімального фінансування, відсутності повноцінного забезпечення кадрами та власної матеріально-технічної бази, що унеможливорює охоплення роботою великої

кількості населення, гострої потреби нормативного регулювання сфери фізичної культури і масового спорту задля закладення підвалин подальшого її розвитку.

Викликає занепокоєння ситуація щодо забезпечення населення центрами фізичного здоров'я населення "Спорт для всіх". Так, кількість центрів з розрахунку на 10 адміністративно-територіальних одиниць складає лише 1 од. у той час, як відповідно до нормативів забезпечення населення закладами фізичної культури і спорту забезпечення центрами фізичного здоров'я населення повинно складати не менше одного центру на одну адміністративно-територіальну одиницю (район, місто, район у місті).

Також, викликає занепокоєння, що в Україні постійно зростає кількість осіб з особливими потребами.

Збільшення кількості людей з інвалідністю зумовлене суперечливим соціально-економічним розвитком українського суспільства, який знизив рівень життя більшості людей, незадовільним станом системи охорони здоров'я, недостатньою безпекою та охороною праці, низьким рівнем екологічної культури.

Для України проблема соціального захисту інвалідів є особливо значущою у зв'язку зі стійкою тенденцією до зростання частки інвалідів у загальній структурі населення.

Так за останніми статистичними даними загальна чисельність людей з інвалідністю в країні становить понад 2,8 млн. осіб, або 6,2 % у загальній структурі постійного населення країни.

Реалізація державної політики у сфері фізичної культури і спорту інвалідів здійснюється Міністерством молоді та спорту України спільно із Національним комітетом спорту інвалідів України та Українським центром з фізичної культури і спорту інвалідів "Інваспорт".

З метою забезпечення належних умов цього напряму державної політики за часи незалежності в Україні створена та функціонує система закладів фізичної культури і спорту інвалідів "Інваспорт", пріоритетними напрямами діяльності яких є здійснення заходів щодо розвитку спорту вищих досягнень та фізкультурно-спортивної реабілітації серед інвалідів.

На сьогодні до системи закладів фізичної культури і спорту інвалідів "Інваспорт" входять 25 регіональних центрів з фізичної культури і спорту, 3 міських центри, 4 районних центри, 21 дитячо-юнацька спортивна школа для інвалідів, 3 спеціалізовані дитячо-юнацькі школи для інвалідів паралімпійського та дефлімпійського резерву, відкрито 5 відділень з видів спорту для інвалідів при дитячо-юнацьких спортивних школах, а також існує 107 клубів фізкультурно-оздоровчої та спортивної направленості для людей з інвалідністю.

З метою сприяння розвитку фізичної культури і спорту серед людей з інвалідністю, їх всебічної реабілітації в суспільстві та формуванні здорового способу життя в Україні створено 4 Всеукраїнські федерації інвалідів з нозологій, а саме: Українська федерація спорту інвалідів з ураженнями

опорно-рухового апарату, Спортивна федерація незрячих України, Спортивна федерація глухих України та Українська спортивна федерація інвалідів з вадами розумового і фізичного розвитку.

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 20 липня 2011 року № 766 "Деякі питання центрів з фізичної культури і спорту інвалідів "Інваспорт" передбачено реалізацію заходів щодо вдосконалення функціонування системи закладів фізичної культури і спорту інвалідів "Інваспорт", передбачено механізм їх взаємодії з місцевими органами влади, а також встановлено завдання щодо створення на місцях нових міських центрів з фізичної культури і спорту інвалідів "Інваспорт" з урахуванням потреб та можливостей регіону з метою розвитку фізичної культури і спорту інвалідів та їх фізкультурно-спортивної реабілітації.

З моменту прийняття зазначеної постанови в Україні був створений тільки один місцевий центр - комунальний заклад «Рокитнівський районний центр з фізичної культури і спорту інвалідів «Інваспорт» (сmt Рокитне, Рівненська область).

За відсутністю таких центрів на місцях неможливо вирішувати питання місцевого значення, що унеможлиблює охоплення більшої кількості людей з інвалідністю з метою залучення їх до занять фізичною культурою і спортом.

В Україні у дитячо-юнацьких спортивних школах для інвалідів і у відділеннях з видів спорту для інвалідів дітей-інвалідів при дитячо-юнацьких спортивних школах фізкультурно-спортивною роботою охоплено більше 5,0 тис. дітей-інвалідів, що складає 43,7% від загальної кількості, що займаються всіма видами спорту інвалідів, які визнані в Україні.

Фізкультурно-спортивну та реабілітаційну роботу в дитячо-юнацьких спортивних школах для інвалідів здійснює 180 штатних тренерів.

Вже двадцять два роки поспіль Укрцентр "Інваспорт" спільно із Національним комітетом спорту інвалідів України, Міністерством молоді та спорту України та Міністерством соціальної політики України проводить змагання Всеукраїнської Спартакіади серед дітей-інвалідів «Повір у себе».

Змагання Спартакіади відбуваються у 4 етапи. На першому етапі проходять масові змагання у навчальних закладах для дітей-інвалідів та громадських організаціях. На другому етапі проводяться обласні Спартакіади серед дітей-інвалідів, учнів спортивних, спеціалізованих спортивних шкіл, навчальних закладів, спецшкіл-інтернатів для дітей-інвалідів, громадських організацій інвалідів фізкультурно-спортивної спрямованості. На третьому етапі проводяться Всеукраїнські відбірні змагання. Завершуються змагання Спартакіади четвертим етапом – фінальними змаганнями, які у 2015 році проводились в Українському дитячому центрі «Молода гвардія» м. Одеса та на спортивних об'єктах м. Миколаєва та оздоровчого комплексу бази «Вінниця», Миколаївська область.

У 2015 році у фінальних змаганнях Всеукраїнської Спартакіади «Повір у себе» взяли участь 728 дітей-інвалідів: з вадами слуху - 400 дітей, з вадами зору – 71 дитина, з ураженнями опорно-рухового апарату – 199 дітей, з

вадами розумового і фізичного розвитку – 58 дітей. Загалом до змагань Спартакіади було залучено більше 12 тисяч дітей з інвалідністю.

В Україні створено та функціонує Західний реабілітаційно-спортивний центр (Центр) у Львівській області. Центр відповідає всім міжнародним стандартам, в якому створено безперешкодне середовище для інвалідів.

Центр розпочав свою діяльність, пов'язану із здійсненням заходів з фізкультурно-спортивної реабілітації для інвалідів, що визнані одними із найефективніших заходів з адаптації людей з інвалідністю до життя у суспільстві, проведенням спортивних змагань та підготовки спортсменів-інвалідів до участі у міжнародних спортивних змаганнях найвищого рівня.

Також на базі Центру систематично проводяться заходи з фізкультурно-спортивної реабілітації, в яких беруть участь особи з інвалідністю з усіх регіонів України, а починаючи з березня 2015 року в Центрі проводяться реабілітаційно-спортивні заходи для воїнів АТО, які отримали поранення та інвалідність внаслідок участі в бойових діях на сході України.

Зазначені заходи проводяться за аналогом досвіду провідних країн Європи, під час яких кваліфікованими реабілітологами впроваджуються в дію нові методики реабілітації інвалідів із застосуванням засобів фізичної культури і спорту, залучаються провідні спортсмени – паралімпійці, які на власному досвіді показують приклади адаптації до повноцінного життя у суспільстві.

Критичною проблемою забезпечення діяльності Західного центру, на яку звертають увагу воїни АТО та інші громадяни з інвалідністю з усієї України, які відвідують Центр, є капітальний ремонт автомобільної дороги від м. Львова до Західного центру.

На сьогодні вкрай важливим також залишається виділення коштів з Держбюджету на закінчення будівництва та дооснащення реабілітаційного корпусу Західного реабілітаційно-спортивного центру, функціонування якого сьогодні необхідне для процесу підготовки національних збірних команд спортсменів-інвалідів та для проведення реабілітаційних заходів для інвалідів, у тому числі воїнів АТО, які отримали поранення під час участі у бойових діях на сході України.

Серед пріоритетів державної політики у сфері розвитку фізичної культури та спорту важливе місце посідає розвиток інфраструктури фізкультурно-оздоровчої роботи за місцем роботи громадян.

Активізації цієї роботи мали би сприяти фізкультурно-спортивні товариства ("Динамо", "Колос", "Спартак", "Україна"), які за своїми статутами повинні організовувати фізкультурно-масову роботу у виробничій сфері. Але спортивні організації в силу низки об'єктивних і суб'єктивних причин останнім часом ці обов'язки майже не виконують, перетворившись на своєрідних посередників між бюджетом та спортивними школами. У цьому напрямі їхня діяльність переважно обмежується організацією проведення галузевих комплексних фізкультурно-спортивних заходів.

Сьогодні «виробнича» фізична культура реально переживає глибоку кризу – скорочується кількість фізкультурних об'єднань на виробництві (колективів, клубів, груп тощо), знижується чисельність бажаючих займатися фізкультурою, під приводом економічної недоцільності підприємства і організації відмовляються від утримання спортивних і оздоровчих об'єктів, закривають, продають, передають їх іншим власникам, відбувається відтік спеціалістів до інших сфер. Тому доцільно віднайти механізм активізації фізкультурно-оздоровчої роботи за місцем роботи громадян.

З метою впровадження фізичної культури у повсякденне життя різних верств населення, популяризація фізичної культури, її широке використання у загартуванні, оздоровленні, профілактиці захворювань, пропаганді здорового способу життя Міністерство молоді та спорту щороку проводить Спартакіади серед допризовної молоді, державних службовців, працівників центральних органів виконавчої влади, посольських та консульських установ.

Так, протягом 2015 року проведено:

змагання Всеукраїнської спартакіади серед народних депутатів Верховної Ради України, депутатів Верховної Ради АР Крим, обласних, районних, міських, сільських та селищних рад;

змагання XVII Всеукраїнської спартакіади серед збірних команд державних службовців Автономної Республіки Крим, областей України, міст Києва та Севастополя;

XVIII Спартакіаду серед працівників міністерств та інших центральних органів виконавчої влади;

всеукраїнську спартакіаду серед допризовної молоді.

В Україні спостерігається тенденція щодо розвитку руху ветеранів фізичної культури та спорту.

Протягом 2015 року зі спорту ветеранів проведено: 32 чемпіонати України, 11 Кубків України, 2 Всеукраїнські турніри, 1 Відкритий чемпіонат України, VI літні Всеукраїнські ігри ветеранів спорту пам'яті М.М. Баки з 22 видів спорту та 2 офіційних міжнародних змагання. Взято участь у 4 чемпіонатах світу, 4 чемпіонатах Європи та у Європейських іграх майстрів з 16 видів спорту. У 2015 році спортсмени ветерани здобули 140 медалей різного гатунку на міжнародних змаганнях.

З початку 2016 року зі спорту ветеранів проведено 6 чемпіонатів України.

Важливим сегментом у розвитку масового спорту є фізкультурно-оздоровчі клуби (фітнес-центри, спортивні об'єднання громадян, акціонерні товариства та ін.), які є актуальними та привабливими для великої кількості населення.

Незадовільний стан справ спостерігається щодо розвитку системи спортивних клубів та фізкультурно-оздоровчих закладів, оскільки щороку їх кількість зменшується та на сьогодні становить 10,2 тис. одиниць (2014 рік – 10,5 тис. од.).

Позитивні тенденції щодо забезпечення населення спортивними клубами та фізкультурно-оздоровчими закладами спостерігається у Львівській (1,8 тис. од.), Хмельницькій (733 од.), Сумській (571 од.), Житомирській (556 од.) та Рівненській (551 од.) областях (середній показник по країні – 2,4 заклади на 10 тис. населення, при тому, що відповідно до нормативів забезпечення населення закладами фізичної культури і спорту забезпечення спортивними клубами та фізкультурно-оздоровчими закладами повинно складати один заклад на 5 тис. населення).

Залишаються на низькому рівні ресурсне забезпечення спорту та заробітна плата тренерів. З огляду на кризовий характер сучасної економіки України процес додаткового фінансового стимулювання роботи тренерів повинен характеризуватися справді глибоким змістом, охоплювати всі економічні та інституціональні структури, пов'язані зі сферою формування і розподілу доходів.

Аналіз динаміки показників кадрового забезпечення сфери виявив, що загалом по Україні кількість штатних працівників складає 65,8 тис. осіб, що на майже на 1 тис. осіб менше порівняно з минулим роком (2014 рік – 66,7 тис. осіб).

Іншим інформативним показником якості кадрового забезпечення сфери є середній показник по країні, який складає 0,15% від загальної чисельності населення країни. Найкращі показники кадрового забезпечення спостерігаються у м. Києві (0,23%), Івано-Франківській та Волинській областях (0,19%), Рівненській та Чернігівській областях (0,18%). Гіршим цей показник є для Луганської (0,04%), Донецької (0,07%), Закарпатської (0,11%), Полтавської (0,14%) та Черкаської (0,15%) областей.

Стан кадрового забезпечення сфери, за даними аналізу динаміки кількісних та якісних показників, вимагає вжиття заходів нормативно-правового та соціально-економічного характеру, спрямованих на досягнення структурної збалансованості та оптимізації, як у сфері в цілому, так і за окремими її підсистемами.

Пріоритетом матеріально-технічного забезпечення є формування розгалуженої мережі сучасних спортивних споруд з урахуванням запитів різних соціальних, професійних груп населення, їх інтересів та рівня спортивної підготовленості.

Поряд з тим, в Україні не вистачає спортивних майданчиків, спортивних шкіл, обладнання і фахівців, немає сучасних спортивно-оздоровчих комплексів із розвинутою інфраструктурою.

На даний час в цілому по країні значення показника за рівнем забезпеченості населення об'єктами спорту становить лише 22 споруди на 10 тис. населення.

Найвищі показники забезпеченості спортивними спорудами з розрахунку на 10 тис. населення спостерігаються у Миколаївській (37 од.), Волинській (33 од.), Кіровоградській (31 од.), Рівненській (30 од.) та Херсонській (29 од.) областях. Поступаються цим показникам Донецька

(7 од.), Луганська (9 од.) області, м. Київ (15 од.), Закарпатська (17 од.) та Одеська (21 од.) області.

Економіка й бюджет країни на цей час не можуть забезпечити необхідну для розгалуженої інфраструктури дитячого, юнацького, дорослого спорту необхідним матеріально-технічним забезпеченням.

Проведений аналіз свідчить про недостатню забезпеченість населення спортивними об'єктами, а більшість наявних спортивних споруд не відповідають сучасним нормативам та вимогам, у т.ч. щодо їх оснащення, зокрема, для підготовки спортсменів до Олімпійських, Паралімпійських, Дефлімпійських, Всесвітніх ігор з неолімпійських видів спорту, інших офіційних міжнародних змагань.

Для цього необхідно удосконалити відповідні соціальні та будівельні стандарти і нормативи, які мають відповідати вимогам міжнародних спортивних організацій, створити систему моніторингу їх дотримання, а також привабливі економічні умови для залучення приватних інвестицій у розвиток матеріально-технічної бази сфери фізичної культури і спорту.

Без цього не може бути спорту вищих досягнень. Готувати видатних спортсменів на спортивних базах за кордоном ще дорожче.

На сучасному етапі розвитку українського суспільства зберігається актуальність всебічної підтримки сфери фізичної культури та спорту з боку держави, у тому числі її фінансування. Водночас за позитивними показниками не можна приховати те, що в Україні з кожним роком скорочуються видатки на розвиток фізичної культури та спорту.

Так у минулому році з усіх джерел фінансування на фізичну культуру і спорт було витрачено 4,2 млрд. грн. (2014 рік – 3,8 млрд. грн.).

Позитивні тенденції спостерігаються щодо фінансування сфери фізичної культури та спорту на одну особу. Так протягом 2015 року з усіх джерел фінансування на одну особу витрачено, в середньому по країні, 99 грн. (2014 рік – 88 грн.).

Майже в усіх регіонах країни відбулось загальне збільшення видатків. Найкращий показник у Хмельницькій (94 грн.), Дніпропетровській (62 грн.), Полтавській (28 грн.), Рівненській та Запорізькій (24 грн.) областях.

У 2015 році з усіх джерел фінансування на утримання і забезпечення діяльності регіональних та місцевих центрів з фізичної культури і спорту "Інвалідів" було витрачено 65,2 млн. грн. (2014 рік - 55,3 млн. грн.).

Майже в усіх регіонах відбулося збільшення видатків. Найкращий показник у Дніпропетровській (2015 рік - 6,2 млн. грн, 2014 рік - 5,3 млн. грн.), Рівненській (2014 рік - 5,6 млн.грн., 2015 рік - 6,8 млн. грн.), Луганській (2014 рік -1,7 млн. грн., 2015 рік - 2,6 млн. грн.) областях.

Частково зменшено видатки на утримання і забезпечення діяльності регіональних та місцевих центрів з фізичної культури і спорту "Інвалідів" у Чернівецькій (2015рік -889 тис. грн., 2015 рік - 808 тис.грн.), Хмельницькій (2014 рік -1,5 млн. грн. 2015 рік -1,2 млн.грн.) областях.

Президент України та органи державної влади вживають певних заходів щодо реалізації державної політики у сфері фізичної культури і спорту. Позитивним кроком у цьому напрямі стало схвалення Указом Президента України у лютому 2016 року Національної стратегії з оздоровчої рухової активності в Україні на період до 2025 року "Рухова активність - здоровий спосіб життя - здорова нація" та Кабінетом Міністрів України у грудні 2015 року Концепції Державної цільової соціальної програми розвитку фізичної культури і спорту на період до 2020 року.

Рухаючись у напрямі децентралізації та дерегуляції системи управління сферою фізичної культури і спорту в Україні, Національний олімпійський комітет разом з Міністерством молоді та спорту, іншими суб'єктами громадського сектору здійснюють ряд реформ, що дозволяють інтегруватися у світовий та європейський простір.

З цією метою впроваджено декілька заходів, спрямованих на більш широке залучення громадського суспільства до управління сферою фізичної культури і спорту та унеможливлення здійснення корупційних дій.

Підготовлено Дорожню карту реформ у сфері фізичної культури та спорту, розроблено План заходів з її реалізації та оприлюднено Меморандум щодо її підтримки, який підписали 54 суб'єкти сфери фізичної культури і спорту.

Розроблено законопроекти, якими передбачається внести зміни до Закону України "Про фізичну культуру і спорт", а саме:

1) "Про внесення змін до статті 40 Закону України "Про фізичну культуру і спорт" зареєстровано у Верховній Раді України за № 2658 від 17.04.2015 (*передбачається, що спортивні змагання проводитимуться на території України відповідно до правил міжнародних спортивних федерацій з відповідного виду спорту*);

2) "Про внесення змін до статті 48 Закону України "Про фізичну культуру і спорт" зареєстровано у Верховній Раді України за № 3561 від 30.11.2015 (*прийняття законопроекту сприятиме забезпеченню здійснення ефективного управління сферою фізичної культури і спорту в частині контролю за ефективністю використання спортивних споруд, що перебувають в комунальній формі власності відповідними структурними підрозділами місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування*);

3) "Про внесення змін до статті 1 Закону України "Про фізичну культуру і спорт" (*щодо визнання українських національних видів спорту*).

За результатами вивчення досвіду роботи міністерств спорту країн Європи, зокрема в частині їх взаємодії з громадськими об'єднаннями, прийняте рішення щодо необхідності реформування відносин між суб'єктами сфери фізичної культури і спорту в напрямі більш широкого залучення спортивних федерацій до виконання завдань державних програм.

Першим кроком є реалізація пілотного проекту із залученням національних спортивних федерацій з олімпійських видів спорту до організації і проведення заходів із видів спорту.

З метою підвищення ролі національних федерацій у системі управління розвитком видів спорту запроваджено експеримент щодо передачі окремих повноважень Міністерства національним спортивним федераціям, які і повинні бути центрами розвитку відповідних видів спорту (постанова Кабінету Міністрів України від 05.08.2015 № 573 "Про проведення експерименту щодо залучення Міністерством молоді та спорту національних спортивних федерацій з окремих олімпійських видів спорту до організації і проведення спортивних заходів, та внесення змін до постанов Кабінету Міністрів України від 8 липня 2009 р. № 695 і від 29 лютого 2012 р. № 152").

13.08.2015 у Кабінеті Міністрів України підписано Угоди між Мінмолодьспортом та федераціями баскетболу, важкої атлетики, легкої атлетики, стрибків у воду про проведення експерименту.

Крім того, Мінмолодьспорт надає спортивним федераціям статус національної спортивної федерації та делегує повноваження щодо розвитку видів спорту і виключне право представляти види спорту на міжнародних спортивних змаганнях, а також право на організацію та проведення офіційних міжнародних спортивних змагань з видів спорту на території України та офіційних всеукраїнських спортивних заходів.

Станом на 15 лютого 2016 року 37 спортивних федерацій з олімпійських видів та 65 спортивних федерацій з неолімпійських видів спорту мають статус національної спортивної федерації.

З 01 січня 2015 року вступила в дію нова редакція Кодексу Всесвітнього антидопінгового агентства (далі – ВАДА). ВАДА проводить моніторинг та вимагає від всіх країн привести свою антидопінгову діяльність у відповідність із новими правилами і стандартами.

З метою надання відповідних роз'яснень та оцінки ситуації на місці в Україну у вересні 2015 року Україну відвідала комісія ВАДА у складі директора департаменту освіти та зв'язків з національними антидопінговими організаціями ВАДА Роба Кьолера та керівника відділу дотримання Кодексу та правових питань Еміліано Сімонеллі.

Отримання національною лабораторією акредитації ВАДА – тривалий процес, пов'язаний із двома факторами - наявністю відповідного антидопінгового законодавства, яке відповідає вимогам ВАДА, і відповідними фінансовими витратами. Вартість антидопінгової лабораторії, яка б відповідала вимогам ВАДА, становить 8-10 млн. євро. На даний час лише для здійснення процедури роз'єднання НАДЦ та лабораторії антидопінгового контролю потребує додатково 1 млн. грн.

З метою запобігання вживанню заборонених речовин, Національним антидопінговим центром здійснений випуск та надана спортсменам та тренерам методична література "Заборонений список 2016", "Всесвітній

антидопінговий кодекс", "Міжнародний спортивний арбітраж: засади й особливості діяльності та словник найуживанішої лексики".

Подальший розвиток фізичної культури і спорту в Україні може бути забезпечений поєднанням зусиль органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, інститутів громадянського суспільства для проведення реформи у сфері фізичної культури і спорту з метою приведення її у відповідність з європейськими вимогами і стандартами шляхом визначення як основи європейської моделі реформування та побудови взаємовідносин між органами державної влади та громадськими організаціями фізкультурно-спортивної спрямованості, підвищення рівня публічності та прозорості діяльності Мінмолодьспорту, автономності спортивних федерацій, вдосконалення національного антидопінгового законодавства, що сприятиме створенню умов для відведення фізичній культурі і спорту в Україні провідної ролі.